

Magyar Köztársasági Érdemrend

és

Érdemkereszt katonai tagozat

1991–2016

II. rész

Varga Ottó

2026. május 13.

TARTALOMJEGYZÉK

- I. Bevezető
- II. Tisztikereszt
- III. Középkereszt
- IV. Középkereszt a csillaggal

I. Bevezető

A tanulmányom célja részletekben gazdag fotókkal bemutatni az 1991. évi XXXI. törvény - a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről valamint ennek módosításáról szóló jogszabályok szerint a Magyar Köztársasági Érdemrend és Érdemkereszt katonai tagozatának kitüntetéseit.

A tanulmánysorozat I. részében a tanulmányhoz szükséges fogalmak megtalálhatók, az Érdemkereszt arany, ezüst, bronz fokozata és a Kiskereszt / Lovagkereszt katonai tagozat került bemutatásra. A II. részében a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével, a Középkereszttel és a Középkereszt a csillaggal katonai tagozat kitüntetésekkel foglalkozom.

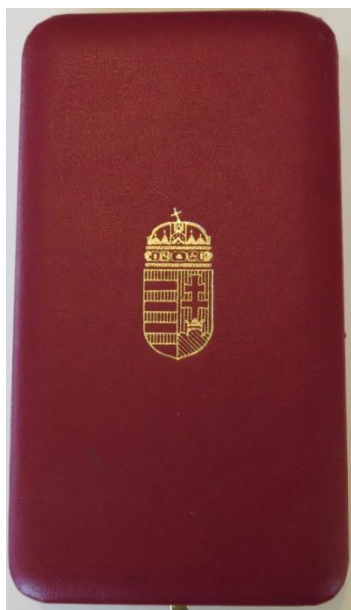
II. Tisztikereszt

Az 1991. évi XXXI. törvény a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről 1. számú melléklet szerint a (4) *A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje 52 mm átmérőjű. A bal mellre tűzve viselendő, szalagja nincs.*

A doboz négy sarka lekerekített, 158 mm X 97 mm széles, 30 mm magas. Tetejének mértani középpontján arany színű köztársasági címer van, amely 40 mm magas, 18 mm széles.

A felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs arany színű. A szétnyitáshoz stiftes, fém patentolást alkalmaztak, melynek tüskéi a dobozba vannak ütve.

A kereszt "fészek" része 7 mm, a szalagsáv 9 mm mély. A szalagsáv esetében a ruházaton rögzítésre szolgáló tű szerkezet kialakítása miatt mélyül.

01. – 02. kép – Tisztikereszt doboza felül nézetből, a Köztársasági címer a dobozon

03. – 04. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz stiftes, fém patentolás a doboz hátulján

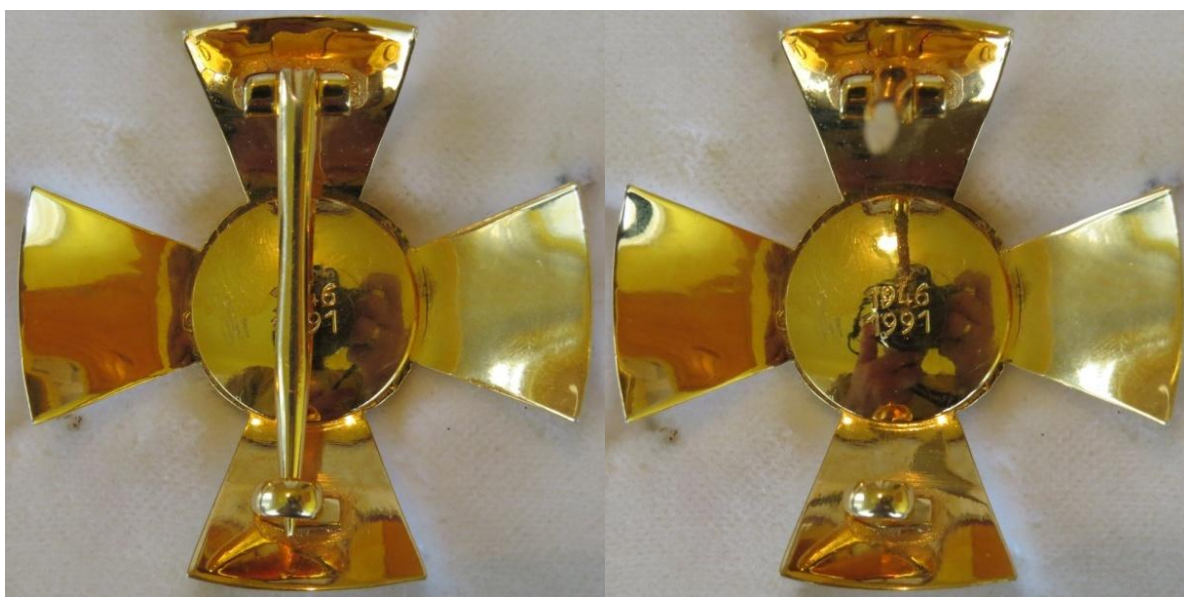

05. – 06. kép – a „fészek, Tisztikereszt a szalagsávvval és a rozettával dobozában

A kereszt kicsit domborított, arany- és piros zománc szegélyes, fehér zománcos, szélesedő szárú, 52 mm átmérőjű. A kereszt hátoldalán kerek aranszínű mezőben közepen "1946 1991" évszámok (az alapítás és az újra alapítás időpontja), melyek egymás alatt helyezkednek el, 4 mm magasak és 6 mm szélesek. Tűvel rögzíthető a ruházatra. Anyaga: aranyozott ezüst, zománc.

07. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje

08. – 09. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikereszt hátoldala

10. kép – Tisztikereszt tűjének befogadó része

11. kép – Tisztikereszt rögzítő tűje, az évszámok

A szalagsáv vörös fehér szegélyes, 40 mm hosszú, 16 mm magas. Közepén a köztársasági címer kicsinyített jelvénye 12 mm magas, 6 mm széles.

12. – 13. kép – Tisztikereszt szalagsávja a köztársasági címerrel és a hátoldala

14. – 15. kép – Tisztikereszt szalagsáv hátulja a stift nélkül és a miniatűr hátoldala

A rozetta (gomblyuk jelvény) kerek vörös zománcos mezőben a magyar címer miniatűrjét ábrázolja, mérete: 15 mm. Érdekesség, hogy a tű mellett egy "kapaszkodó", apró fog is van.

16. kép – Tisztikereszt rozettája (gomblyuk jelvény), benne a köztársasági címer

17. – 18. kép – Tisztikereszt rozetta (gomblyuk jelvény) hátoldala a rögzítő tűvel és stifttel

III. Középkereszt

Az 1991. évi XXXI. törvény a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről 1. számú melléklet szerint:

(3) A Magyar Köztársasági Érdemrend *középkeresztje* 52 mm átmérőjű. 40 mm széles szalagon a nyakban viselendő. A katonai tagozat középkeresztjének szalagján a 34 mm széles piros sávot jobbról-balról 1,5 mm széles fehér és 1,5 mm széles zöld csík szegélyezi.

A doboz négy sarka lekerekített, 114 mm 150 mm széles, 35 mm magas. Tetejének mértani középpontján arany színű köztársasági címer van, amely 60 mm X 27 mm széles.

A felnyitásra-zárásra szolgáló kapocs arany színű. A szétnyitáshoz stiftes, fém patentolást alkalmaztak, melynek tüskéi a dobozba vannak ütve.

19. – 20. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjének doboza

21. – 22. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz stiftes, fém patentolás a doboz hátulján

A kereszt és a nyakszalag külön "fészek" részben található. A kereszt a belső rész magasabb részén fekszik 103 X 82 mm széles részen, a nyakszalagnak 103 X 55 mm széles, 10 mm mély "fészke" van.

23. kép – a Középkereszt és a nyakszalag „fészke”

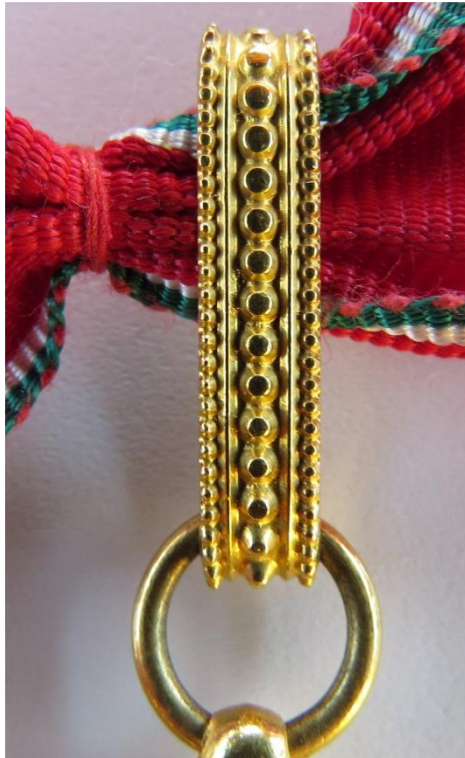
24. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje dobozában

A középkereszt valójában 55 mm átmérőjű arany- és piros zománc szegélyes, fehér zománccos, szélesedő szárú. A kereszt hátoldalán kerek aranszínű mezőben közepén "1946 1991" évszámok (az alapítás és az újra alapítás időpontja), melyek egymás alatt helyezkednek el, 4 mm magasak és 6 mm szélesek. Anyaga: aranyozott ezüst, zománc.

25. – 26. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje

A felső keresztzár tetején csőfűl van függesztő karikával - amelybe a fémjeleket ütik -, ami gyöngyözött mintázatú szalagfűző szemhez csatlakozik.

27. – 28. kép – a csőfűl a függesztő karikával, amelyen Pénverde jelzések is láthatóak

29. kép – a csőfűl

A nyakszalag teljes hossza 470 mm, szélessége 47 vagy 48 mm. A vörös belső rész 32 mm széles, mindkét oldalon fehér és zöld csíkkal. A nyakszalag közepén a szalagfűző alatt piros cérnával összehúzás található. A két véget háromszög alakban visszahajtják, melyre kampót és befogadó karikát varrnak, ezekkel lehet rögzíteni. Az esetleges szorosabbra húzás lehetőségeként a karikás végtől visszafelé számítva 20 és 30 mm-re piros cérnával készített beakasztási lehetőség van.

30. kép – a nyakszalag a csőfüllel és az összekapcsoló résszel

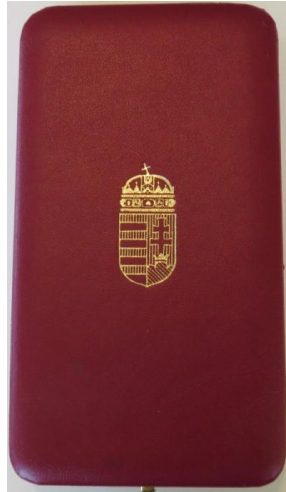
31. kép – a nyakszalag összekapcsoló rész

A Középkereszt kis díszítménye

*5. § (1) Olyan esetben, amikor a katonai szolgálati szabályzat rendelkezései nem írják elő a Magyar Köztársasági Érdemrend jelvényeinek eredeti alakjukban való viselését,
c) a középkereszt eredeti szalagja és keresztje helyett a kiskereszt viselendő a középkereszt keresztjének 18 mm átmérőjű kicsinyített másával ékesített szalagon,*

A doboz mérete: 98 mm széles - 158 mm hosszú - 30 mm magas, a négy sarok kerekített. Korai darabok esetében teljes téglalap alakúval találkozhatunk. A felnyitáshoz szolgáló rész arany színű. A fedőlapon elhelyezett arany színű címer 40 mm magas - 19 mm széles. A szétnyitáshoz stiftes, fém patentolást alkalmaztak, melynek tüskéi a dobozba vannak ütve.

A kitüntetés "fészek" érem része közepén 5 mm, a szalag része 4 és 5 mm mély, a szalagsáv szintén 5 mm mély. A szalag és szalagsáv esetében a ruházaton rögzítésre szolgáló tű szerkezet kialakítása miatt mélyül. A bal felső részen 34 X 30 X 40 mm háromszög alakú merevített fehér szövetanyagrészen van kialakítva a gomblyukjelvény / rozetta helye az alsó, 40 mm hosszú rész közepénél bevágva az illeszkedéshez. A szalagon levő középkereszt miniatűrje 19 X 19 mm, a szalagsávon lévő miniatűrje 10 X 10 mm, a rozetta 15 mm átmérőjű a rajta levő miniatűr 10 X 10 mm.

32. kép – a Középkereszt kis díszítményének doboza, rajta a köztársasági címer

33. – 34. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz stiftes, fém patentolás a doboz hátulján

35. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt kis díszítménye

36. – 37. kép – a szalagos és a szalagsávon lévő miniatűrök

38. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt rozettája (gomblyuk jelvény)

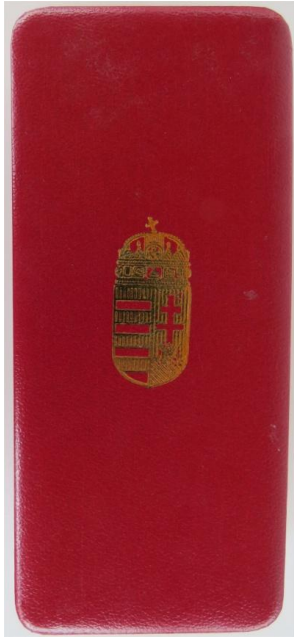
IV. Középkereszt a csillaggal

A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt utáni fokozat a Középkereszt a Csillaggal.

Az 1991. évi XXXI. törvény a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről 1. számú melléklet szerint a Magyar Köztársasági Érdemrend **Középkereszt**hez *a jobb mellre tűzendő, nyolc egyenlő sugarú, ezüstös, domború csillag* adományozható. Ennek átmérője 80 mm, közepét a 2. § (1) bekezdésében leírt kereszt ékesíti.

Mivel a kitüntetés maga (Középkereszt) kibővül, így nagyobb doboz szolgál annak tárolásához. A doboz négy sarka lekerekített, 223 mm 98 mm széles, 55 mm magas. Tetején arany színű köztársasági címer van, amely 60 mm X 27 mm széles.

A felnyitásra-zárásra szolgáló kapocs arany színű. A szétnyitáshoz stiftes, fém patentolást alkalmaztak, melynek tűskéi a dobozba vannak ütve.

39. – 40. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal doboza

41. – 42. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz stiftes, fém patentolás a doboz hátulján

A kereszt és a nyakszalag külön "fészek" részben található. A kereszt a belső rész magasabb részén fekszik a nyakszalaggal 111 X 88 mm széles részen, a nyakszalagnak 88 X 55 mm széles, 15 mm mély "fészke" van. A kereszt 57 X 57 mm fészekben van. A Csillag testrészének külön "fészke" nincs, a hátoldalán található tűs résznek van, amely a tűs rész mértani méreteihez igazodik. A kereszt és a csillag a kiemelt része 160 X 90 mm. Felső részen 13 X 5 mm, alsó részen 10 X 4 mm, teljes hossza 60 mm.

43. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal „fészke”

44. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal

A Csillag 57 X 57 mm geometriai kocka alakot formál az égtájak szerinti csúcs elrendezés alapján, a köztes sugarak csúcsai 47 X 47 mm geometriai kocka alakot formál.

A csillag hátoldalán közepén 20 mm átmérőjű kör alakú lemez, rajta "1946 1991" évszámok (az alapítás és az újjáalapítás időpontja), melyek egymás alatt helyezkednek el, 4 mm magasak és 6 mm szélesek.

45. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga

46. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga hátoldal

47. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga hátoldal a rögzítő tüllel

48. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga oldal nézetből

49. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga hátoldalon a tű befogadó rész

A Középkereszt a csillaggal kis díszítménye

*5. § (1) Olyan esetben, amikor a katonai szolgálati szabályzat rendelkezései nem írják elő a Magyar Köztársasági Érdemrend jelvényeinek eredeti alakjukban való viselését,
b) a középkereszt a csillaggal eredeti szalagja, keresztje és csillagja helyett a kiskereszt viselendő a középkereszt csillagjának 20 mm átmérőjű kicsinyített másával ékesített szalagon,*

A doboz paraméterei és a kereszt, szalagsáv, rozetta méretei megegyeznek a Középkereszt kiskeresztjénél / lovagkeresztjénél leírtakkal.

50. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal kis díszítménye

A szalagon levő középkereszt miniatűrje 20 X 20 mm, a szalagsávon levő miniatűrje 10 X 10 mm, a rozetta 15 mm átmérőjű a rajta levő miniatűr 10 X 10 mm.

51. kép - a szalagon levő miniatűr

52. kép – a szalagsávon levő miniatűr

53. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje a csillaggal rozettája (gomblyuk jelvény)

Köszönöm a megtisztelő figyelmet, a tanulmány sorozat folytatása a III. részben.

Felhasznált források, irodalom, dokumentumok:

- Bodrogi Péter – Molnár József – Zeidler Sándor : Nagy Magyar Kitüntetéseknönyv (2005)
- Makai Ágnes – Héri Vera : Kereszt, érem, csillag (2002)
- Kitüntetések a Magyar Köztársaságban – Kossuth Könyvkiadó 1995
- 1991. évi XXXI. törvényt - a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről
- Magyar Közlöny 1991. július 22. -i 82. szám
- 2000. évi XI. törvény a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről szóló 1991. évi XXXI. törvény módosításáról
- Magyar Közlöny 2000. február 18.-i 14. szám
- www.signum-laudis.hu – Signum Laudis Fórum

Felhasznált képek:

- címképen: Magyar Köztársaság Érdemrend Tisztikereszt katonai tagozat, Magyar Köztársaság Érdemrend Középkereszt kis díszítmény szalag katonai tagozat, Magyar Köztársaság Érdemrend Középkereszt nyakszalag részlet katonai tagozat bronz fokozat szalagsáv, Magyar Köztársaság Érdemrend Középkereszt csillaga katonai tagozat, saját gyűjteményi fotók
- 01. – 02. kép – Tisztikereszt doboza felül nézetből, a Köztársasági címer a dobozon, saját gyűjteményi fotók
- 03. – 04. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz, stiftes, fém patentolás a doboz hátulján, saját gyűjteményi fotók
- 05. – 06. kép – a „fészek, Tisztikereszt a szalagsávval és a rozettával dobozában, saját gyűjteményi fotók
- 07. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje, saját gyűjteményi fotó
- 08. – 09. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikereszt hátoldala, saját gyűjteményi fotók
- 10. kép – Tisztikereszt tűjének befogadó része, saját gyűjteményi fotó
- 11. kép – Tisztikereszt rögzítő tűje, az évszámok, saját gyűjteményi fotó
- 12. – 13. kép – Tisztikereszt szalagsávja a miniatúrral és hátoldala, saját gyűjteményi fotók
- 14. – 15. kép – Tisztikereszt szalagsáv hátulja a stift nélkül és a miniatúr hátoldala, saját gyűjteményi fotók
- 16. kép – Tisztikereszt rozettája (gomblyuk jelvény), benne a köztársasági címer, saját gyűjteményi fotó
- 17. – 18. kép – Tisztikereszt rozetta (gomblyuk jelvény) hátoldala a rögzítő tüvel és stifttel, saját gyűjteményi fotók
- 19. – 20. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjének doboza, saját gyűjteményi fotók
- 21. – 22. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz stiftes, fém patentolás a doboz hátulján
- 23. kép – a Középkereszt és a nyakszalag „fészke”, saját gyűjteményi fotó
- 24. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje dobozában, saját gyűjteményi fotó
- 25. – 26. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje, saját gyűjteményi fotók
- 27. – 28. kép – a csőfűl a függesztő karikával, amelyen Pénverde jelzések is láthatóak, saját gyűjteményi fotók
- 29. kép – a csőfűl, saját gyűjteményi fotó

- 30. kép – a nyakszalag a csőfüllel és az összekapcsoló résszel, saját gyűjteményi fotó
- 31. kép – a nyakszalag összekapcsoló rész, saját gyűjteményi fotó
- 32. kép – a Középkereszt kis díszítményének doboza, rajta a köztársasági címer, saját gyűjteményi fotó
- 33. – 34. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz stiftes, fém patentolás a doboz hátulján, saját gyűjteményi fotók
- 35. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt kis díszítménye, saját gyűjteményi fotó
- 36. – 37. kép – a szalagos és a szalagsávon lévő miniatűrök, saját gyűjteményi fotók
- 38. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt rozettája (gomblyuk jelvény), saját gyűjteményi fotó
- 39. – 40. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal doboza, saját gyűjteményi fotók
- 41. – 42. kép - felnyitásra - zárásra szolgáló kapocs és a doboz eleje, a szétnyitáshoz stiftes, fém patentolás a doboz hátulján, saját gyűjteményi fotók
- 43. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal „fészke”, saját gyűjteményi fotó
- 44. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal, saját gyűjteményi fotó
- 45. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga, saját gyűjteményi fotó
- 46. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga hátoldal, saját gyűjteményi fotó
- 47. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga hátoldal a rögzítő tüvel, saját gyűjteményi fotó
- 48. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga oldal nézetből, saját gyűjteményi fotó
- 49. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt csillaga hátoldalon a tű befogadó rész, saját gyűjteményi fotó
- 50. kép - Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a csillaggal kis díszítménye, saját gyűjteményi fotó
- 51. kép - a szalagon lévő miniatűr, saját gyűjteményi fotó
- 52. kép – a szalagsávon lévő miniatűr, saját gyűjteményi fotó
- 53. kép – Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje a csillaggal rozettája (gomblyuk jelvény), saját gyűjteményi fotók